

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางโดยกระบวนการละครสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองมะจับ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางโดยกระบวนการละครสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3) โรงเรียนบ้านหนองมะจับ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แผนการเรียนรู้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ จำนวน 6 แผน ประชากรเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3) โรงเรียนบ้านหนองมะจับ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 คน ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการละครสร้างสรรค์ ทั้งหมด 6 แผนการเรียนรู้ๆ ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ จัดกิจกรรมทุกวันจันทร์ ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 12 เดือนมกราคม พ.ศ. 2552 ถึง วันจันทร์ที่ 10 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ในแผนการเรียนรู้ที่ 2 - 5 แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลของการใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทาง วิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล คือ แบบประเมินความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการสื่อสารออกมาด้วยท่าทางโดยตนเอง เพื่อนและครู ซึ่งใช้ประเมินในแผนการเรียนรู้ที่ 2 - 5 เนื่องจากแผนการเรียนรู้เหล่านี้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางให้แก่ผู้เรียน สรุปผลได้ว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการประเมินผลความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการสื่อสารออกมาด้วยท่าทางโดยตนเอง เพื่อนและครู สูงกว่าเกณฑ์การผ่านของโรงเรียนในสาระการเรียนรู้ศิลปะซึ่งตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 ทุกคน และผลการเรียนรู้ของทุกแผนการเรียนรู้ที่นำมาประเมินทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางของผู้เรียนมีคุณภาพการเรียนรู้ในระดับดีมากทุกแผนจึงสรุปได้ว่ากิจกรรมของกระบวนการละครสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณภาพการเรียนรู้ในระดับดีมากซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการเรียนรู้จากบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนและบันทึกผลหลังการสอนของครูสรุปได้ว่าการเรียนรู้จากกระบวนการละครสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางจากการได้เรียนรู้ ได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนของกระบวนการละครสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดให้แก่ผู้เรียน นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ความสนุกสนาน ความประทับใจในการเรียน เกิดความชื่นชอบในการสอนของครู เกิดการรอคอยอยากให้ออกมาเรียนโดยเร็ว เกิดความคิดใหม่ๆ เกิดความคิดที่หลากหลายจากการเรียน สามารถเชื่อมโยงความคิดต่างๆ เข้าด้วยกันได้ เกิดการบูรณาการทางความคิด เกิดการเรียนรู้ในการทำงานทั้งระบบเดี่ยวและระบบกลุ่ม เกิดความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความกล้าในการแสดงออก ได้รับข้อคิดจากการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถนำข้อคิดเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การศึกษาการส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางโดยกระบวนการละครสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองมะจับ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มประชากร 13 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางสูงกว่าเกณฑ์การผ่านสาระการเรียนรู้ศิลปะของโรงเรียนที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 และมีทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางโดยมีคุณภาพการเรียนอยู่ในระดับดีมากทุกแผนการเรียนรู้ หลังจากได้รับการส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางโดยกระบวนการละครสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมในกระบวนการละครสร้างสรรค์ที่นำมาใช้ในการฝึกทักษะการสื่อสารให้กับผู้เรียนนั้น มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพียงพอต่อการฝึกทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางของผู้เรียน มีการปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันและเป็นไปตามลำดับขั้นตอนดังที่ Ward (1920, อ้างใน ปาริชาติ จึงวิวัฒนารักษ์, 2545, หน้า 35) กล่าวว่า การฝึกกระบวนการละครสร้างสรรค์นั้นต้องฝึกไปทีละขั้นตอน โดยฝึกทักษะจากง่ายไปหายาก คือ ฝึกจากทักษะการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ไปสู่การเคลื่อนไหว การใช้ท่าไม้ แล้วจึงฝึกการพูดค้นสด จึงจะทำให้การใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ได้ผลเป็นอย่างดี นอกจากนี้จากบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนยังทำให้ทราบว่ากิจกรรมในกระบวนการละครสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนมีความสุข มีความสนุกสนาน และสามารถดึงดูดความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางได้โดยไม่ยากเพราะได้รับความสุข ความสนุกสนานจากการเรียนทำให้การเรียนไม่ซ้ำซากจำเจ นอกจากนี้แล้วการได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนที่เป็นการฝึกทักษะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการสื่อสารด้วยท่าทางได้เป็นอย่างดี สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ Dale (1969, อ้างใน ปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์, 2546, หน้า 28) ที่พบว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นอันดับรองลงมาคือ การใช้ละครหรือนาฏศิลป์เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ Dale พบว่าการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมในการแสดงละคร หรือการเรียนรู้ผ่านละครที่เป็นผลงานจากมนุษย์นั้นให้ผลดีกว่าการใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆ ทั้งหมด

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของปาริชาติ จึงวิวัฒนาภรณ์ (2545) เรื่องการใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นโครงการวิจัยระยะสั้นเพื่อนำร่องการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ละครในฐานะที่เป็นนวัตกรรมการสอนโดยยึดสาระนาฏศิลป์ ในหลักสูตรการสอน ตลอดจนทดลองใช้แผนการสอนกับกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 29 คน ระยะเวลา 5 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง เพื่อศึกษาผลของการใช้ละครสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้เรียน ผลของการวิจัยพบว่า วิธีการสอนโดยการใช้ละครสร้างสรรค์นั้นทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนวิชานาฏศิลป์ในกลุ่มการทดลองอย่างชัดเจน เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยได้เป็นอย่างดี นอกจากพัฒนาการทั้ง 3 ด้านนี้แล้ว จากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนพบว่า วิธีการเรียนการสอนโดยการใช้ละครสร้างสรรค์ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว มีความสนุกสนาน และประการสำคัญก็คือได้ความรู้ไม่แพ้การเรียนรู้อย่างวิธีอื่น

และยังสอดคล้องกับดอกไม้ ปานพาน (2550) ที่ทำการศึกษาผลของการใช้ละครนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแพะขันต์ค้อยแซ่ อำเภอมะนัง จังหวัดลำพูน จำนวน 15 คน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมจำนวน 8 แผน เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดกิจกรรมละครนักเรียน(ละครสร้างสรรค์) นอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีระดับคะแนนจริยธรรมเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความสุข สนุกสนานจากการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการวิจัยพบว่ากระบวนการละครสร้างสรรค์นอกจากจะส่งเสริมทักษะการสื่อสารด้วยท่าทางให้แก่ผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - 3) โรงเรียนบ้านหนองมะจิบ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์การประเมินของโรงเรียนในสาระการเรียนรู้ศิลปะที่ตั้งเกณฑ์การผ่านไว้ที่ร้อยละ 50 และมีคุณภาพการเรียนรู้โดยรวมของทุกแผนการเรียนรู้ในระดับดีมากแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบ เกิดความสุข ความสนุกสนาน เกิดความประทับใจใน

การเรียนรู้ เกิดความชอบในการสอนของครู เกิดการรอคอยอยากให้งถึงชั่วโมงเรียนเร็วๆ เกิดความคิดใหม่ๆ เกิดความคิดที่หลากหลายจากการเรียน สามารถเชื่อมโยงความคิดต่างๆ เข้าด้วยกันได้ เกิดการเรียนรู้ในการทำงานทั้งระบบเดี่ยวและระบบกลุ่ม เกิดความรักใคร่สามัคคีในหมู่คณะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความกล้าในการแสดงออกและได้รับข้อคิดจากการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละครแล้ว จากการสังเกตการทดลองผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ครูไม่ควรชี้นำความคิดของคนให้แก่ผู้เรียน แต่ควรส่งเสริมผู้เรียนให้แสดงออกตามความคิดของตน และควรให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนทำได้ดี
2. ครูควรกระตุ้น ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ผู้เรียนในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้เรียนที่ขาดความกล้าในการแสดงออก
3. ครูควรคำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ไม่ควรคาดหวังว่าผู้เรียนทุกคนจะสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดีเท่าๆ กัน
4. ควรเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ และจัดห้องเรียนให้พร้อมเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง
5. ควรอนุญาตให้นักเรียนหญิงสวมกางเกงในการเรียนละครสร้างสรรค์ได้ เพราะในการเรียนผู้เรียนต้องแสดงออกด้วยท่าทาง อาจทำให้ไม่สะดวกในการเรียนหากต้องสวมกระโปรง
6. ควรเผยแพร่องค์ความรู้จากการทำวิจัยให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและหน่วยงานอื่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปปรับใช้กับผู้เรียนในช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะในการสื่อสารด้วยท่าทางตามลำดับขั้นของกระบวนการละครสร้างสรรค์ และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข
2. ควรนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น สาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม สาระภาษาไทย สาระภาษาต่างประเทศ ฯลฯ เพื่อฝึกการเชื่อมโยงความรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนเพราะผู้เรียนในวัยนี้ชอบการเรียนรู้จากการได้แสดงละคร
3. ควรนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปส่งเสริมผู้เรียนให้มีความกล้าในการแสดงออก
4. ควรนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเรียนในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละสาระการเรียนรู้